

- 1 Kościół parafialny pw św. Michała Archanioła
- 2 Arboretum - park przy Nadleśnictwie Lipusz
- 3 Muzeum Gospodarstwa Wiejskiego
- 4 Kompleks sportowo - rekreacyjny przy szkole w Lipuszu
- 5 Młyn Wodny
- 6 Kąpielisko nad jeziorem Skrzyńki Duże
- 7 Miejsca pamięci

Dofinansowano ze środków Pomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej

Serce Kaszub
 LOKALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA „SERCE KASZUB”
 ul. Świętojańska 5E, 83-400 Kościerzyna
 tel. (+48) 58 685 33 87, 790 200 211
 e-mail: biuro@lot-sercekaszub.pl
 www.lot-sercekaszub.pl

REKOMENDOWANI ORGANIZATORZY CZASU WOLNEGO

Karolinka - kaszubskie warsztaty edukacyjne

Interesujące i pełne ciekawostek, różnorodne warsztaty kulinarne i zajęcia edukacyjne. Podczas warsztatów można spróbować swoich sił w wypieku chleba i ciastek, ponadto można skorzystać z warsztatów okazjonalnych, dotyczących tradycji świątecznych.

📍 Lipusz, ul. Młyńska
tel. 605 449 569

Pracownia Ceramiczna Zielony Kot

Pracownia ma w swej ofercie warsztaty ceramiczne i zajęcia plastyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Pod opieką osoby prowadzącej uczestnicy poznają różne metody i techniki lepienia, szklwienia i wypału ceramiki.

📍 Lipusz, ul. Derdowskiego 4,
tel. 605 045 544,
www.zielonykot.net

„Z sercem robione” Warsztaty lukrowania pierników

Warsztaty cukiernicze to doskonały sposób na twórcze spędzenie pochmurnego dnia i jednocześnie zdobycie niepowtarzalnej, kolorowej i smakowitej pamiątki z wakacji. Pod czujnym okiem instruktora, można wyczarować ze zwykłego piernika i odrobiny słodkiej masy „z sercem robione” cudeńka.

📍 Lipusz/ Tuskowy,
tel. 605 052 844

SZLAKI TURYSTYCZNE:

- Stolemowe Szlaki Nordic Walking
- Rowerowo - narciarska ścieżka dydaktyczna – Pętla „Tuszkowska Matka”
- Ścieżka Rowerowa Lipusz – Wdzydze
- Lipuska Trasa Rowerowa
- Szlak wodny do turystyki kajakowej rzeką Wdą

WARTO ZOBACZYĆ!

- ✓ Pomnik Przyrody Tuszkowska Matka – powalony przez nawałnicę w 2017 roku. Jedna z największych sosen w Polsce, licząca około 230 lat, długość 30 m.
- ✓ Dworzec Kolejowy Lipusz, ul. Dworcowa
- ✓ Rzeką Wda - szlak kajakowy
- ✓ Kolejowa Wieża Ciśnień, Lipusz, ul. Wyzwolenia 4B
- ✓ Kaplica Grobowa Rodu Żelewskich, Lipusz, ul. Targowa (na terenie cmentarza)
- ✓ Grupa Trzech Dębów niedaleko Leśniczówki Płociczno
- ✓ Budynek Banku Ludowego z 1904 roku, Lipusz, ul. Wybickiego 11
- ✓ Diabelski Kamień na trasie turystycznej „Pętla Tuszkowska Matka”
- ✓ Miejsce Pamięci po Nawałnicy z sierpnia 2017 roku, przy drodze Lipusz - Tuskowy

REKOMENDOWANE OBIEKTY NOCLEGOWE ORAZ GASTRONOMICZNE:

- 🏠 **Gospodarstwo agroturystyczne "Zielony Kot"**
Lipusz ul. Derdowskiego 4, tel. 605 04 55 44
www.zielonykot.net
- 🏠 **Agroturystyka "Ranczo Maszera"**
Płocice 7A, tel. 509 435 577
- 🏠 **Kaszuby - wczasy u Danusi**
Bałachy ul. Długa 12, tel. 782 230 564
www.domki-na-kaszubach.pl

OBIEKTY ODDALONE O 10-20KM OD GMINY:

- 🍴🏠 **Bar "Pod dobrymi skrzydłami"**
Korne 172, tel. 792 300 772
- 🍴🏠 **Osada Grzybowski Młyn**
Grzybowski Młyn 10A, tel. 725 600 008
www.grzybowski.mlyn.pl
- 🍴🏠 **Kompleks Wypoczynkowy Hotel** Szarlota**
Szarlota 11, tel. 58 686 77 55
www.szarlota.pl
- 🍴🏠 **Bazuny Hotel*** & SPA**
Kościerzyna ul. Kościuszki 17, tel. 58 680 21 00
www.hotelbazuny.pl
- 🍴🏠 **Hotel Browar Kościerzyna*****
Kościerzyna ul. Słodowa 3, tel. 58 680 07 71
www.starybrowarkoscierzyna.pl

Kaszubskie Stowarzyszenie Agroturystyczne „Kościerska Chata” - noclegi
www.na-kaszuby.pl

Gmina pełna natury i historii...

Gmina Lipusz to gmina wiejska, w której skład wchodzi 8 sołectw: Balachy, Gostomko, Lipuska Huta, Lipusz, Płocice, Szklana Huta, Śluza oraz Tuszkowy.

Wieś **Lipusz**, która jest siedzibą gminy, to miejscowość o bogatej historii, położona w malowniczej dolinie rzeki Wdy. Lipusz jest starą osadą, której historia sięga czasów pogańskich. Odkryto tu cmentarzisko prehistoryczne. Pierwsze wzmianki na jej temat pochodzą z 1398 r. Wówczas w wykazie danin duchowieństwa pomorskiego pojawiła się nazwa Lydenpush, czyli lipowy las. Współcześnie Lipusz to kaszubska wieś o charakterze małego miasteczka.

Przy remizie strażackiej w Lipuszu (ul. Młyńska) zobaczyć można wóz strażacki z 1913 r. tzw. sikawkę konną.

W miejscowości **Szklana Huta**, zwanej dawniej Tuszowska Huta, w XIX w. powstała huta szkła. Zakład funkcjonował do 1911 r. W miejscu dawnej huty znajduje się pamiątkowy głaz z tablicą opisującą jej historię. Niekiedy jeszcze na okolicznych polach można znaleźć bryłki szkła i porcelanowe kapsle - pozostałości po fabryce.

Na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego leży wieś **Płocice**. Ze wszystkich stron otoczona lasem, z malowniczymi jeziorami. Wieś słynie z tradycji plecionkarskich.

Jedną z najstarszych wsi gminy Lipusz są **Tuszkowy**. Ta niewielka miejscowość znana jest z tradycji kaszubskich oraz humorystycznych powiastek rozpropagowanych przez Franciszka Sędzickiego takich jak „Byk na dachu” czy „Księżyc w studni”.

Najmniejsze pod względem liczby mieszkańców w gmnie Lipusz jest sołectwo **Śluza**, które posiada duże walory krajobrazowe. **Jezioro Wieckie**, nad którym leży wieś, jest początkiem rzeki Wdy i szlaku kajakowego. Według miejscowego podania na jego dnie pod glazem w kształcie trumny spoczywa Władysław Jagiello.

CIEKAWOSTKA

W dawnej szkole lipuskiej (obecnie siedziba Urzędu Gminy Lipusz) pomieszkiwał legendarny Remus - bohater kaszubskiej epopei „Żecé i przigóde Remusa”.

1 Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła

Kościół pw. św. Michała Archanioła w Lipuszu zbudowano w latach 1866-1867 w stylu neogotyckim. Charakteryzuje go trójczolowy dach oraz maleńka wieża. Wnętrze kościoła pochodzi głównie z końca XIX wieku, a wiec z okresu jego budowy. Jednakże w jego wyposażeniu znajdują się elementy z poprzedniego lipuskiego kościoła, który był drewniany i spłonął. Najcenniejszym zabytkiem jest późnobarokowa figura Matki Bożej z Dzieciątkiem z I poł. XVIII w., wykonana z brązu, umieszczona jest w głównym oltarzu. W kościele można podziwiać także częściowo zachowane polichromie wykonane przez Leona Drapiewskiego.

Lipusz, ul. Józefa Wybickiego 9
tel. 58 687 45 10

2 Arboretum - park przy Nadleśnictwie Lipusz

Przy siedzibie Nadleśnictwa w Lipuszu otwarty jest park, będący jednocześnie ścieżką edukacyjną. Tematyką przewodnią parku są rośliny miododajne: drzewa, krzewy, byliny. Ze względu na ich bogactwo gatunkowe tworzą one interesujący układ barwny zmieniający się wraz z porami roku oraz kolejnymi latami. Park pełni również funkcje rekreacyjną, dlatego też na terenie obiektu znajdują się: pergole, ławki, ścieżki o różnych nawierzchniach, a także zadaszone miejsce do odpoczynku.

Nadleśnictwo w Lipuszu
ul. Brzozowa 2, tel. 58 680 07 80

3 Muzeum Gospodarstwa Wiejskiego

Muzeum mieści się w kościele poewangelickim z 1865 roku. Do tej pory zgromadzono tam ponad 300 eksponatów. W muzeum znajdują się stare sprzęty domowe oraz gospodarskie, używane dawniej na Kaszubach. Zgromadzono tu naczynia kuchenne, magiel, drewniane łóżka, różne rodzaje kierzonych, 2 młockarnie konne, kamienie do śrutownika, wóz konny, cepy, uprzęże konne, orczyki, drewnianą pompę, cierlicę do lnu, warsztat tkacki z początku XX wieku, drobne narzędzia i wiele innych ciekawych eksponatów. Ze sprzętów do prac polowych zobaczyć możemy koparkę konną, kilka rodzajów bron, plugi. Wyeksponowana została także stara ławka szkolna. Budowla została wzniesiona w stylu neogotyckim. Obecnie stanowi własność komunalną gminy Lipusz.

Lipusz, ul. Józefa Wybickiego 1
tel. 58 687 45 81/ 58 687 45 77

CIEKAWOSTKA

Niemal cała powierzchnia gminy objęta jest ochroną w obrębie Lipuskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz Gowidlińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

4 Kompleks sportowo - rekreacyjny przy szkole w Lipuszu

Gmina do zaoferowania ma kompleks boisk sportowych z halą sportową oraz zapleczem socjalnym, w skład którego wchodzi: korty tenisowe, boisko do siatkówki plażowej, stadion sportowy, boisko do piłki nożnej z trawą syntetyczną oraz boisko wielofunkcyjne z powierzchnią poliuretanową. Do dyspozycji jest także siłownia zewnętrzna. Na terenie kompleksu znajdują się sanitariaty z toaletami oraz kabinami prysznicowymi, a dla miłośników spływów kajakowych powstał pomost oraz wiata.

Zespół Szkół w Lipuszu
ul. Derdowskiego 7A

5 Młyn Wodny

Jeden z nielicznych i starannie odrestaurowanych młynów wodnych na Kaszubach. Pochodzi z początku XIX wieku, położony nad Czarną wodą (Wdą), jest poruszany siłą spadającego wodospadu. Zabytek ma konstrukcję drewnianą na podmurówce z cegły. Wewnątrz zachowały się urządzenia młyńskie. Turbina wykorzystywana jest obecnie do produkcji prądu. Możliwe jest zwiedzanie młyna po wcześniejszym umówieniu.

Lipusz, ul. Młyńska 2
tel. 58 687 45 77

6 Kąpielisko nad jeziorem Skrzynki Duże

W Karpnie nad jeziorem Skrzynki Duże, około kilometra od centrum Lipusza, znajduje się kąpielisko gminne. Kąpielisko składa się z piaszczystej plaży z drobnym piaskiem, boiska do piłki siatkowej, drewnianych pomostów, przebieralni, stojaków na rowery oraz baldachimów

chroniących przed słońcem. Na kąpielisku wydzielono strefy dla umiających i nieumiejących pływać, a w okresie letnich wakacji jest ono strzeżone przez ratowników wodnych.

7 Miejsca pamięci

W pobliżu Nowego Karpna znajduje się miejsce pamięci, gdzie 16 października 1939 r. Niemcy zamordowali 21 mężczyzn z Lipusza i okolicy. W centrum Lipusza znajduje się obelisk z tablicą, krzyż oraz trzy tablice z ponad 500 nazwiskami osób wywiezionych z terenu gminy Lipusz i Skwieraw do obozu

niemieckiego w Potulicach. Na skwerze przy młynie wodnym znajduje się Pomnik Wdzięczności - w podziękowaniu Opatrzności Bożej za uratowanie przed zagładą ze strony nazizmu i komunizmu. W pobliżu wsi Gostomko znajduje się grób dwóch lotników brytyjskich zabitych przez Niemców w trakcie ucieczki z obozu jenieckiego.